Non Solus 24 december 2021

STILLE NACHT, HEILIGE NACHT

Lang, zeer lang geleden , Eerste kerstdag 1818 werd in de Sint Nikolaus kerk in Obendorf nabij Salzburg, Oostenrijk het lied Stille Nacht voor het eerst ten gehore gebracht.
De tekst was door ene Joseph Mohr al eerder geschreven en voor die Kerstavond had hij aan Franz Gruber de organist van de kerk gevraagd muziek voor het lied te schrijven.
Gruber heeft gecomponeerd, voor orgel , Een klein defect aan het orgel deed hen besluiten het samen te zingen en Gruber het lied met gitaar te begeleiden.

De tekst van Mohr heeft er zo uitgezien:

1. Stille Nacht! Heilige Nacht!
Alles schläft, einsam wacht
nur des traute heilige Paar.
Holder Knabe im lockigen Haar,
schlafe in himmlischer Ruh,
schlafe in himmlischer Ruh!

2. Stille Nacht, heilige Nacht!
Gottes Sohn, o wie lacht
Lieb aus deinem göttlichen Mund,
da uns schlägt die rettende Stund,
Jesus, in deiner Geburt,
Jesus, in deiner Geburt!

3. Stille Nacht, heilige Nacht,
die der Welt Heil gebracht,
aus des Himmels goldenen Höhn
uns der Gnaden Fülle lässt sehn:
Jesum in Menschengestalt,
Jesum in Menschengestalt!

4. Stille Nacht, heilige Nacht,
wo sich haut alle Macht
väterlicher Liebe ergoss

und als Bruder huldvoll umschloss
Jesus die Völker der Welt,
Jesus die Völker der Welt!

5. Stille Nacht, heilige Nacht
lange schon uns bedacht,
als der Herr, von Grimme befreit,
in der Väter urgrauer Zeit
aller Welt Schonung verhiess,
aller Welt Schonung verhiess!

6. Stille Nacht! Heilige Nacht!
Hirten erst kundgemacht;
durch der Engel Alleluja
tönt es laut von ferne und nah:
Jesus, der Retter, ist da,
Jesus, der Retter, is da.

We gaan deze oerversie van het voor mij zeer prachtige Kerstlied wat nader bekijken en willen het lied omzetten net eenvoudige vertaling. Het lied klinkt in vele kerken der Reformatie en vele zangers zullen zich niet bewust zijn dat zij hierbij een oer-rooms lied zingen. Zoals zovele oude liederen uit de schat der eeuwen stammen van vóór de Hervorming of gewoon bewerkt zijn naar geestelijke liederen van Rooms Katholieke oorsprong.

Stille Nacht! Heilige nacht!
Alles slaapt, eenzaam wakker
alleen het heilige paar.
Lieve jongen met krullend haar,
Slaap in hemelse vrede
Slaap in hemelse vrede!

Stille nacht, heilige nacht!
Zoon van God, hoe lacht
Liefde uit uw goddelijke mond,
als het uur van onze verlossing slaat,
Jezus, in Uw geboorte,
Jezus, in Uw geboorte!

Stille nacht, heilige nacht,
die verlossing bracht aan de wereld
Vanuit de gouden hemel
Laat ons de volheid van genade zien:
Jezus in menselijke gedaante,
Jezus in menselijke gedaante!

Stille nacht, heilige nacht,
Waar alle kracht van een vaders liefde
van vaderlijke liefde uitgestort
en als een broer omhelsde hij
Jezus, de volkeren van de wereld,
Jezus, de volkeren van de wereld!

Stille nacht, heilige nacht
al lang aan ons dacht,
als de Heer, bevrijd van toorn,
In de oude tijd van de vaderen
beloofde de hele wereld te redden,
Aan alle zorg van de wereld beloofd!

Stille nacht! Heilige Nacht!
voor het eerst bekend gemaakt aan de herders
Door het halleluja van de engelen
Het weerklinkt luid van heinde en verre:
Jezus, de Verlosser, is hier,
Jezus, de Verlosser, is hier!

Hier volgt de Nederlandse versie zoals het oorspronkelijk door de protestantse lied kapers in hun liedboeken is opgenomen. Zij hebben drie coupletten over gehouden die goed gekeurd werden na een Bijbelse screening.

Stille nacht, heilige nacht!
Davids zoon, lang verwacht.
Die miljoenen eens zaligen zal.
Werd geboren in Bethlehems stal.
Hij der schepselen Heer.
Hij der schepselen Heer.

Hulploos kind, heilig kind.
Dat zo trouw zondaars mint.
Ook voor mij hebt G'U rijkdom ontzegd.
Werd G'in stro en in doeken gelegd.
Leer m'U danken daarvoor.
Leer m'U danken daarvoor.

Stille nacht, heilige nacht!
Vreed'en Heil wordt gebracht.
Aan een wereld verloren in schuld
Gods belofte wordt heerlijk vervuld.
Amen, Gode zij d'eer!
Amen, Gode zij d'eer!

Wil u met mij enige kanttekeningen doornemen bij het al decennia top Kerstlied. In de wereldoorlog 2 werd in een kerstnacht een staakt het vuren over één gekomen en werd door de Duitse, Belgische en Geallieerde soldaten het Stille Nacht gezongen.
Er zijn voor mij drie punten van aandacht die mij al jaren bezig houden. Mag ik ze u meegeven en u vragen zelf uw brein een moment rust te geven en denken wat u denkt te willen of moeten denken.
Ten eerste; wat is de rede geweest voor Joseph Mohr om dit lied te schrijven. Er is veel geschiedkundig onderzoek gedaan waar gemeenschappelijk verondersteld wordt dat grote oorlogen , Napoleon en de Godsdienst oorlogen en burgerstrijd de reden was.
Er was angst armoede Onzekerheid door de strijd met Turkije, afscheidingen van Beieren en delen van Oostenrijk, Tirol. Ik kan mij dat voorstellen en meegaand met die conclusie heeft de vrede toch maar een 200 jaar laten wachten, Voor een groot deel in Europa mag er vrede gekomen zijn na de tweede wereld oorlog. De conclusie wordt ook bevestigd door de vrede verwoording in het lied. We houden het op de roep naar vrede. Na enkele decennia wordt het lied eerst in Europa, later in de wereld tot heden een enorme topper. In 300 talen vertaald. Er moet meer zijn waarom dit lied zo standvastig in de top blijft Wij zijn ook van

tijd tot tijd angstig en bang voor oorlog. Bang voor de klimaat verandering. Bang voor het virus. ??
We maken een stop voor het **tweede punt**. Bij het ontstaan van liederen, ook gedichten wordt er soms scherp gekeken en geanalyseerd naar poëtische waarde. Er zijn meningen dat het lied van Mohr te zacht, te lief is. De Vlamingen doen er nog een schepje boven op. Mohr heeft het over het kind en de mond van het kind. De Vlamingen vertaalden dat in mondeke van het kindeke. Nog liever nog softer? De Nederlands protestantse vertaling spreekt dan , als voorbeeld het kind dat miljoenen eens zaligen zal. Dat is hard dat heeft contrast. Logisch in die tijd was Nederland geïnjecteerd door bijvoorbeeld Joost van den Vondel. Mohr zou te weinig contrast in zijn lied gebracht hebben. Zijn lied is na 200 jaar nog steeds een wereld topper. Dat kan je van het lied ; "O Kerstnacht schoner dan de dagen", waar Vondel koning Herodes behoorlijk laat contrasteren, niet zeggen. Het lied is zeker actueel geweest maar op de vleugels van ; "De Gijsbrecht van Amstel".
Ik vind Mohr zelfs rijk in zijn contrasten. Een baby in de gedaante van de Drie-eenheid. God de Vader , de Zoon en de Heilige Geest. Een onbegrijpelijk contrast, dat kan je alleen aannemen door te geloven.
Kijk met andere ogen. Het brengt mij naar mijn **derde punt**.
Stille Nacht Heilige Nacht, het wordt nog steeds stil we worden nog steeds stiller tijdens onze wilde en drukke gang van zaken. De kerkinstituten creperen onder de druk van de verliezen van gedachte waarheden die aan waarheden inboeten. De Bijbel, het Woord wordt meer en meer geplaatst in de rijen der mythen. En toch blijft het lied **Stille Nacht** de topper.
Na de eeuwen en laatste decennia van het opruimen der Goden hebben we nu nog één God over waar we het toch ook wel verdomd moeilijk mee kunnen hebben.
Er moet gewend worden aan het oplossen van je eigen problemen. De eigen verantwoordelijkheid aanvaarden. In dat gewirwar en ontwenningsproces kunnen we elkander steunen. We hebben een probleem omdat de eeuwen door gebleken is we niet buiten religie kunnen en God steeds minder thuis geeft. Het zal blijken

dat ons leven nooit gegeven zal worden om te kunnen leven in het paradijs. Dat mochten Adam en Eva ervaren.
Ik ga genieten van Mohrs Stille Nacht en het leven ervaren met:
Zing vecht huil bid lach werk en bewonder, met elkander
Zing vecht huil bid lach werk en bewonder, met die dicht nabije ander. Ons aller Ramses
Geniet met of zonder religie geniet van het lied.
Laten de tientallen kerk genootschappen met elkaar Stille Nacht zingen.

Ik wens U, Gelukkig Prettig Zalig Gezegend Hoopvolle Kerst.

De hieronder volgende link geef ik u mee., Het is het lied van Mohr dat ons verbind en dat ik eenvoudig zal spelen op mijn eenvoudig orgeltje.

https://www.youtube.com/watch?v=Esz1xkkcxZs

Nicolaas Overbeeke **Nieuwerkerk aan den IJssel**
.